

Pro memoriam.

Irena Bražėnaitė. Pabuskit, bitutės – šeimininkas išeina...

Saugumiečiai Jį vadino „sidabrine barzda.“ Mums Jis buvo Alfukas.

Išėjo, jokių priekaištų niekam nepateikęs – gal tik kalbininkam, leidžiantiems daryti ir šiuokšint Jo taip puoselėjama ir ginamą gimtąją kalbą. Išėjo būdamas vienas. „Ne visada gerai būt vienam, Irena,“ – kartą yra pasakęs, mumiem abiem daug apie ką besišnekučiuojant. Neleista mum pasirinkt nei dienos, nei valandos, nei vietos, nei aplinkybių. Net turtuoliai už visa tai iš anksto užsimokėt negali...

Kruopštumo, užsispyrimo, kantrumo Alfonsas turėjo kaupinai. Nuo mažumės pripratęs prie sunkaus darbo – tremtyje vaikas, vos pasiekdamas varstoto viršų, obliavo lentas: Mamai svetimam, šaltam krašte reikėjo pramist su trim mažais vaikiukais - Tėvulis kažin kur, o gal jau ir niekur... Užaugęs Sibire, mokslą ėjęs maskoliškai, paskiau dar ir studijavęs Maskolijoje, grįžęs gimtinėn ne tik negreblavo svetimu gomuriu, bet nepriekaištingai kalbėjo ir rašė Tėvų kalba. Puikiausiai suprasdamas, kad ir gyvendamas namie, Jis vistiek bus sovietinės

buveinės tremtinys, Alfonsas nekiūtino paklusniai svetimųjų Jam rupiai nužvyruotom keliūtėm, bet gyveno vis dar ir pats pabarstydamas aštrių stiklo šukių ant tautą persekiojančių svetimų ir savų šaltakuprių takų, nepakantumom skeveldrų šiūpteldamas rieškučiom dar ir tų šiaudadūšių užančiuosna. Neniūksojo tylutėliai, knebinėdamasis tik akylų priežiurnų leistinuose užsiėmimuose ir darbukuose, bet kartu su bendraminčiais virpino, krebždino tų kietakakčių paširdžius ir paslėpsnius jų draudžiamom veiklom – tai po svetimųjų sutryptą Prūsiją braidžioja, kai tą dieną žmonėm liepta būt namie ir „balsuot“ už jau kadai kadžių jų pačių išrinktus ir paskirtus valdininkus, tai su tokiais pačiais nerimstančiais latviais susideda, tai Vytautines Trakuose švenčia. Daugelyje ruošų ekspedicijų Alfonsas rankiojo per prakiurusį ir laikmečio vis nevėkšliškai ardomą sietą bebaigiančius negrįžtamai išbyrėt tautos išminties, dainų, pasakų, poringų perlus, siaurapročių parsidavėlių uoliai juos tebarstant kiaušėms.

Ano Sausio tryliktąjį, kruvinąjį penktadinį Alfonsas stovėjo prie grobuonių atsukto tanko straublio žiočių... Stovėjo prie istorijos slenkščio - arba tautos išnykimo, arba jos naujos gimtios... Puikiai žinodamas, kad renkasi vėl tą patį Sibirą, tik šiuokart jo išalusi, kaulėta nugara būtų daug aštresnė... Sako, kartą žvėries apdraskytas, jo nasrų nebebijo, tik dar labiau pabaisos nekenčia.

Kas myli bites, tas negali būt negeras žmogus, nes nedorėlio, keikūno, nesąžiningo, melagio tie Dievo vabalėliai nė artyn neprisileidžia. Kai mūsų sode Pupojuose Alfonsas buvo įsileidęs avilin spiečių, mačiau, kaip Jis gražiai su bitukėm būva ir kaip pagarbiai šneka apie sutartinėse apdainuotą bitinėlį – bičių Motinėlą. Visą gyvenimėlį, jau būdamas net ir mokslų daktaras, pragyvenęs aspirantų bendrabutyje, ir tenai, pačiam miesto vidury, ant palangės buvo apgyvendinęs mažutę bičių šeimynėlę, tad praeiviam buvo gražu, smalsu ir keista žiūrėt pro mūrinio namo langą siuvančias laukan ir atgal tikrų tikriausias, rainas ratuotas bitutes... Deja, nebebuvo kam pranešt, pastuksenant avilin: „Kelkitės, darbininkėlės – jūsų gaspadorius išėjo,“ – darbštuolės bitutės korių čia jau nebesiuvo nebeaudė, nei medaus, nei bičių duonelės koriuosna nebekrovė...

Reikėjo dar luktert, Alfuk: sesutės Tau rengėsi kitamet gražias sukaktuves ištaisyt. Dar būtume kartu pasidainavę sovietų griaunamuose sodžiuose Tavo surinktų dainų, ir kitų kitokių. Bet - tokia Daugaus valia. Mūsų žemelė bus Tau neslegianti ir nešalta: čia juk ne sibirai, ne sniegynai – čia Tavo gimtinė Motutė Žemyna Žemynėlė, lengvoji smiltynėlė. Pasiilsėk. Ramu Tau tebūna. Ir mūsų palūkuriuok... Už debesėlių, už Dausynėlių...

Liepos mėnesį, prieš pat savo gimtadienį, bebaigdamas raikyt savo aštuoniasdešimtąją riekę, mirė kraštotyrininkas, biochemijos mokslininkas Alfonsas Juška, gimęs tūkstantis devyni šimtai trisdešimt septintaisiais metais.